

ROVNOST ŽEN A MUŽŮ: VÍCE EXCELENCE A INOVAČNÍHO POTENCIÁLU

Čím vyšší má země míru rovnosti žen a mužů, tím větší je její inovační potenciál

- Existuje pozitivní korelace mezi indexem inovačního potenciálu¹, indikátorem excelence² a indexem genderové rovnosti³. Podpora rovnosti žen a mužů se vyplácí. Země, které chtějí zvýšit inovační potenciál, by proto měly investovat do politik na podporu rovnosti žen a mužů.
- Není třeba žádných komplikovaných výpočtů: země, které jsou schopny využít potenciál celé vzdělané populace (včetně žen/rodičů) mají vyšší návratnost financí investovaných do jejich vzdělávání a vědecké výchovy.

Čím vyšší je míra rovnosti žen a mužů ve výzkumných institucích, tím častější jsou excelentní výsledky a inovace

- Existuje pozitivní korelace mezi podílem výzkumných organizací s plánem genderové rovnosti a indikátory inovačního potenciálu a excelence.
- Index genderové rovnosti zároveň silně pozitivně koreluje s podílem výzkumných organizací, které mají plán genderové rovnosti, a také s podílem žen v rozhodovacích orgánech výzkumných organizací.
- Výzkumy opakovaně ukazují, že různorodé týmy mají lepší výsledky, dělají lepší rozhodnutí a přicházejí s lepšími řešeními. Opatření na podporu rovnosti žen a mužů se vyplácí, a to i ve výzkumu a vývoji.

Podíl žen ve výzkumu, výdaje a ochota přijímat opatření na podporu genderové rovnosti

- Země s nejvyšším zastoupením žen ve výzkumu často patří mezi země s nejnižšími výdaji na tuto oblast.⁴ Důvodem mohou být nízké investice do výzkumu a omezené možnosti profesního rozvoje, což vede muže do lukrativnějších sektorů ekonomiky.⁵ Vyšší zastoupení žen tak může indikovat spíše podfinancování a nízké mzdy. Zároveň ale bývá argumentem pro nečinnost na poli genderové rovnosti ve vědě.
- V porovnání se zeměmi střední a východní Evropy jsou v ČR investice do výzkumu jedny z nejvyšších. Navzdory vysokému podílu žen ve studiu je ale celkové zastoupení žen ve výzkumu v ČR jedno z nejnižších v EU a dlouhodobě se nemění.⁶ Zároveň se tu aktivity na podporu genderové rovnosti vyskytují ve srovnání se zeměmi s vyššími výdaji na výzkum jen málo.⁷
- Česká republika patří mezi mírné inovátory. Se zeměmi EU13⁸ nás pojí přesvědčení, že pro genderovou rovnost není třeba nic zásadního dělat, se zeměmi EU15 zase nižší podíl žen ve výzkumu a relativně vyšší výdaje lákající muže.

Rozdíly mezi zeměmi EU15 a EU13

- Ve srovnání se zeměmi EU13 mají země EU15 vyšší indikátor excelence (52.7 vs 23.3), inovační index (0.55 vs 0.32) a index genderové rovnosti (68.2 vs 56.3). Mají také signifikantně více výzkumných institucí s plánem genderové rovnosti (67.1 % vs 15.5 %). V mnoha zemích je implementace plánu genderové rovnosti zákonnou povinností (Francie, Německo, Španělsko).
- V ČR takovou strategii nemá žádná výzkumná instituce ani poskytovatel.
- Rozdíl mezi zeměmi EU15 a EU13 není nepřekonatelný, příkladem může být Slovinsko, Kypr a Malta. Záleží na podmínkách a typu podpory pro opatření k dosahování rovnosti žen a mužů.

Evropský výzkumný prostor a Horizont Evropa

- Cestovní mapa ERA definuje šest priorit, jednou z nich je prioritou 4 genderová rovnost a genderový mainstreaming. Členské státy a přidružené země mají iniciovat implementaci politik genderové rovnosti ve výzkumných organizacích i u poskytovatelů financí na výzkum z veřejných zdrojů. Mají také za úkol monitorovat efektivitu takových politik a v návaznosti na to přizpůsobovat opatření a politiky v budoucnu.
- Nová strategie EU pro rovnost žen a mužů 2020–2025 ukazuje důležitost tématu rovnosti žen a mužů pro Evropskou komisi. V oblasti výzkumu a inovací zmiňuje mimo jiné možnost vyžadovat od žadatelů o projekty v novém rámcovém programu Horizont Evropa plány rovnosti žen a mužů.
- Opatření na podporu genderové rovnosti mohou přispět nejen ke zvýšení kvality vědeckých a inovačních výstupů, ale mohou znamenat větší šanci na úspěch při získávání prostředků z rámcového programu Horizont Evropa.

Podpora rozvoje genderové rovnosti ve vědě

- NKC - gender a věda Sociologického ústavu AV ČR realizuje zdarma školení, organizuje workshopy a poskytuje konzultace vysokým školám a výzkumným organizacím ve snaze pomoci s orientací v problematice genderové rovnosti a zavádění opatření na její podporu (včetně plánů genderové rovnosti). Pro rozvoj znalostí, sdílení zkušeností a vzájemnou inspiraci také koordinuje Komunitu pro změnu (dříve Pracovní skupina pro změnu), jejíž členskou základnu tvoří lidé, kteří chtějí iniciovat změny na svých institucích nebo se účastní projektů EU zaměřených na tuto problematiku. Pro více informací navštivte náš web (<https://genderaveda.cz/gender-a-zmena/gender-a-zmena-o-nas/>) a kontaktujte nás na komunita.nkc@soc.cas.cz.

1 | European Innovation Scoreboard Index vyhodnocuje relativní výkon národních inovačních systémů s cílem přispět k lepší identifikaci oblastí, na které je třeba se ve snaze zlepšit inovační výkon zaměřit. Více informací zde: <https://interactivetool.eu/EIS/index.html>.

2 | Adjusted Research Excellence Indicator je indikátor monitorující výkon země z hlediska efektivity národního výzkumného systému. Kombinuje podíl 10 % nejcitovanějších publikací na celkovém počtu publikací, podíl podaných žádostí o patent na populaci, podíl ERC grantů na veřejném výzkumu a vývoji a účast v Marie Skłodowska-Curie actions. Více informací zde: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/adjusted-research-excellence-index-2018-methodology-report>.

3 | The Gender Equality Index je ukazatel pokroku v oblasti genderové rovnosti v EU. Reflektuje situaci v oblastech, jako je práce, peníze, vzdělání, volný čas, účast na rozhodování, zdraví, násilí na ženách a mnohočetné nerovnosti. Celkem vychází z 31 ukazatelů. Jedná se o významný kontextový ukazatel pro rovnost žen a mužů ve výzkumu a vývoji. Více informací zde: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/about>.

4 | European Commission 2003. Waste of talents: turning private struggles into a public issue. Women and Science in the Enwise countries. Dostupné na: https://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/enwise-report_en.pdf.

5 | Viz např. Ministry of Education and Science of Republic of Latvia 2016. Latvian European Research Area Roadmap 2016-2020. Dostupné na: https://www.izm.gov.lv/images/starptautiska_sad/Eiropas_P%C4%93tniec%C4%ABbas_telpa/Latvian_ERA_Roadmap_2016_-2020.pdf.

6 | NKC 2020. Postavení žen v české vědě. Monitorovací zpráva za rok 2018. Dostupné na: <https://genderaveda.cz/publikace/>.

7 | Tenglerová et al. 2018. Genderová rovnost ve vědě, výzkumu a vysokém školství. Příklady praxe. Dostupné na: https://genderaveda.cz/wp-content/uploads/2019/01/AA2018_zahranicni_prikklady_praxe.pdf.

8 | Tento dokument pracuje s terminologií a počtem států EU před odchodem Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské Unie ke dni 31. 1. 2020 (EU13, EU15, EU28).

Informace v tomto dokumentu vycházejí z publikace GENDERACTION Horizon 2020 Project 741466 (Wroblewski 2019). Monitoring of ERA Priority 4 Implementation. Deliverable report 3.2. Dostupné na: Deliverable report 3.2. Available at: https://genderaction.eu/wp-content/uploads/2020/06/D3.2._MonitoringERApriority4implementation.pdf.

Projekt GENDERACTION koordinuje NKC - gender a věda Sociologického ústavu AV ČR.

Více informací na:

www.genderaction.eu info@genderaction.eu [@GENDERACTION_EU](https://twitter.com/GENDERACTION_EU)

Projekt je financován z rámcového programu Evropské unie pro výzkum a inovace Horizont 2020 na základě grantové dohody č. 741466.

Upozornění - názory vyjádřené v tomto dokumentu jsou pouze stanoviskem projektu, nikoli Evropské komise. Evropská komise nenes odpovědnost za jakékoli využití informací obsažených v tomto dokumentu.